

**SÜNNETE
TÂBİ OLMAK
VE
ONA MUHALİF SÖZLERİ
TERK ETMEK HAKKINDA
MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN
GÖRÜŞLERİ**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**SÜNNETE TÂBİ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK
ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ**

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

**SÜNNETE TÂBİ OLMAK
VE
ONA MUHALİF SÖZLERİ
TERK ETMEK
HAKKINDA
MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ**

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

**SÜNNETE TÂBİ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK
ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ**

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

**SÜNNETE TÂBİ OLMAK
VE
ONA MUHALİF SÖZLERİ
TERK ETMEK
HAKKINDA
MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ**

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

tercüme
Osman Arpaçukuru

hazırlayan
Ebu Cunejd es-Selefi

EHLİ HADİS OKULU YAYINLARI

SÜNNETE TÂBİ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhakkak ki hamd Allah'adır. O'na hamdederiz ve O'ndan yardım dileriz ve O'ndan mağfiret dileriz. Ve nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüğünden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur ve kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Ve Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve Muhammed'in O'nun kulu ve resûlu olduğuna şahadet ederim.

"Ey iman edenler! Allah'a karşı hak takvayla takva sahibi olun ve siz, Müslümanlar olmadan ölmeyin."¹

" Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ve ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar yayan Rabbinize karşı takva sahibi olun. Ve O'nunla birbirinizden istekte bulunduğunuz Allah'a karşı takva sahibi olun ve akrabalık (bağlarını koparmaktan sakının). Muhakkak ki Allah, sizin üzerinizde murakıbtır."²

¹ Âl-i İmran Suresi, 102. ayet

² Nisa Suresi, 1. ayet

SÜNNETE TÂBİ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

"Ey iman edenler! Allah'a karşı takva sahibi olun ve doğru söz söyleyin. Sizin için amellerinizi islah etsin ve sizin için günahlarınızı mağfiret buyursun. Ve kim Allah'a ve Resûlu'ne itaat ederse, gerçekten (o) azîm başarıyla başarıya ulaşmıştır."^{3,4}

Emmâ ba'du: Muhakkak ki sözün en doğrusu Allah'ın kitabıdır ve yolların en güzeli de Muhammed (صلى الله عليه)'in yoludur ve işlerin en şerlisi muhdes olanlardır ve her muhdes bid'attır ve her bid'at dalâlettir ve her dalâlet de ateştedir.

Ve ba'du:

Şeyh Muhammed Nasıruddîn el-Elbani (رحمه الله) şöyle demiştir:⁵

Müçtehid âlimlerin bu konuyla ilgili görüşlerinden (yani Sünnet'e tâbi olmak ve ona muhalif sözleri terk etmek hakkında müçtehid âlimlerin görüşleri) ulaşabildiklerimizi veya bir bölümünü aktarmamız faydalı olacaktır.

³ Ahzab Suresi, 70.-71. ayet

⁴ Sözüme Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'den sahih olarak rivayet edilen hacet hutbesi ile başladık. Ebu Davud (2118), Tirmizi (1105) ve İbni Mace (1892)'de tahrir edilmiştir. Senedi sahihtir.

⁵ Şeyhin kaleme aldığı "Peygamberimizin Namaz Kılma Şekli" isimli kitabının mukaddimesinden.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Belki bu görüşler, onları hatta daha alt seviyede olanları körükörüne taklid eden⁶ ve onların mezheplerine ve görüşlerine gökten inmiş açık hüküm ve delil gibi sarılan insanlara bir nasihat ve uyarı olur. Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmaktadır:

"Rabbinizden size indirilene uyun. O'nu bırakıp da başka dostların peşlerinden gitmeyin. Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz!"⁷

---

⁶ Bu, İmam Tahâvî'nin de kendisind en muztarib olduğu taklittir . O şöyle demiştir: "Taassup sahibinden veya aptaldan başkası taklid etmez." İbn Abidin, risalelerinden "Resmu'l-Mufî, Mecmûatu'r-Resâil" (c.1, s.32) de bu sözü nakleder.

⁷ A'raf Suresi, 3. ayet

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

1- EBÛ HANİFE

Bunların (4 imamın) ilki İmam Ebû Hanife Numan bin Sabit (رحمه الله)'tır. Mezhebinden olanlar, ondan çeşitli söz ve ifadeler nakletmişlerdir. Hepsi de aynı sonuca götürmektedir ki, o da:

"Hadisle amel etmenin ve imamların ona ters olan görüşlerini terk etmenin vacip olmasıdır."

1- "Hadis sahih olduğunda, o benim mezhebimdir."⁸

Ayrıca İbn Abidin "Şerhu'l-hidaye"de, İbnu'l-Hümmam'ın hocası İbnu's-Şahna el-Kebîr'den onun şöyle dediğini nakleder:

"Hadis sahih olduğunda, mezhebin görüşüne ters de olsa hadisle amel edilir. Bu durumda o kişinin mezhebi, amel ettiği o hadisin hükmü olur. Hadisle amel etmekle kişi, Hanefî olmaktan çıkmaz. Çünkü Ebû Hanife'nin "Hadis

⁸ İbn Abidin, "el-Hâşiye" (1/63), "Resmu'l-muftî, Mecmûatu'r-resâil" (c.1, s.4) ve Şeyh Sâlih el-Fullânî, "Îkâz'ul-himem" (s.62) ve başkaları nakletmişlerdir.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

sahih olduğunda, o benim mezhebimdir." sözü sabit olmuştur. İbn AbdulBerr bu sözü, Ebû Hanife'den ve başka âlimlerden rivâyet etmiştir."

[Ben diyorum ki:⁹ Bu, onların ilim ve takvadaki olgunluklarından ileri gelmektedir. Çünkü onlar Sünnet'in tamamını bilmediklerine işaret etmişlerdir. İleride geleceği üzere, İmam Şafiî (رحمه الله) bunu açık bir şekilde dile getirmiştir.

Bazen kendilerine ulaşmamış bir Sünnet'e ters görüş beyân etmişler; fakat bizlere Sünnet'e uymamızı ve o Sünnet'i onların görüşü ve mezhebi olarak kabul etmemizi emretmişlerdir. Allah hepsine rahmet etsin.]

2- "Nereden aldığımızı bilmedikçe hiç kimseye bizim görüşümüzle amel etmesi helâl değildir."¹⁰

Bir başka rivayette:

⁹ Şeyh el-Elbani (رحمه الله) dipnotlarda ilaveten: "Ben diyorum ki..." diyerek ek bilgiler vermiştir, faydalı olduğundan dolayı bu sözleri metnin içinde verdik.

¹⁰ İbn AbdilBerr, "el-İntikâ fî fedâili's-selâseti'l-eimmeti'l-fukahâ" (s. 145); İbn Kayyim, "İ'lâmu'l-muvakkîîn" (2/309); İbn Abidin "el-Bahru'r-râik'e" yaptığı "el-Haşiye" (6/293), "Resmu'l-muftî" (s.29,32); Şa'rânî, "el-Mîzân" (1/55)

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

"Delilimi bilmeyen kimsenin görüşlerimle fetva vermesi haramdır."¹¹

[Ben diyorum ki: Delillerini bilmeyenler hakkında müçtehid âlimlerin sözleri böyle ise, görüşlerinin delile muhalif olduğunu bile bile onların sözlerini esas alarak, delile aykırı fetva verenlerin durumu nedir acaba! Bunun üzerinde düşün. Çünkü bu söz bile tek başına, kör taklidi yıkmaya yeterli belgedir. Bundan dolayı bir taklidçi hoca, delilini bilmeden Ebû Hanife'nin görüşüyle fetva verip de ben onun bu fetvasını Ebû Hanife'nin yukarıdaki sözüyle reddettiğimde bu sözün ona ait olduğunu kabul etmemiştir.]

Bir başka rivayette: "Çünkü biz insanız. Bugün bir söz söyler, yarın ondan vazgeçebiliriz." şeklinde ziyade vardır.

Bir diğer rivâyette: "Aman ey Yakub (Ebû Yusuf)! Benden duyduğun her şeyi yazma. Çünkü ben bugün bir görüş dile getirir, yarın onu terk edebilirim. Yarın bir görüş dile getirir, öbür gün ise onu terk edebilirim."

¹¹ Abbas ed-Dûrî, İbn Main'in "et-Târîh"inde (6/77/1), İmam Züfer'den sahih bir senedle rivâyet etmiştir. Benzer bir söz de Ebû Hanife'nin talebeleri Ebû Yusuf, İmam Züfer, Afiye b. Yezid'ten rivâyet edilmiştir; bkz. "el-Îkâz", s. 52. İbn Kayyim, Ebû Yusuf'tan gelen rivâyetin kesinlikle sahih olduğunu söyler (2/344). "el-Îkâz"a yapılan yorumda yer alan fazlalık (s.65), İbn AbdilBerr ve İbn Kayyim'den rivâyet edilmiştir.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

[Ben diyorum ki: Bunun sebebi şudur: Ebû Hanife, çoğu zaman görüşlerini kıyasa dayandırıyor. Sonra daha güçlü bir kıyası görünce veya o konu hakkında kendisine Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in bir hadisi ulaşınca, hadisi esas alıyor ve önceki görüşünü terk ediyordu.

Şa'rânî "el-Mîzân" (1/62)'da özetle şöyle demektedir:

"İmam Ebû Hanife hakkında bizim ve her insaf sahibi insanın kanaati şudur: Şayet o, şer'î deliller derlenip düzenlendikten, bu amaçla hadis hafızlarının çeşitli bölgelere yaptıkları seyahatleri bittikten sonra yaşamış ve bu hadislere ulaşmış olsaydı, kesinlikle hadisleri esas alır, hadise ters kıyasları terk ederek, hadisle amel ederdi.

Bu takdirde diğer mezhepler de az olduğu gibi onun mezhebinde de kıyas az bulunurdu. Ancak şer'î deliller, onun döneminde ve tabiûn ve tebeu't-tabiîn dönemlerinde çeşitli şehir ve bölgelerde dağınık bir hâlde bulunuyordu. Böyle olunca, zorunlu olarak, onun mezhebinde kıyas sayısı diğer mezheplere oranla daha fazla olmuştur.

Çünkü kıyas yaptığı meseleler de, diğer müçtehid âlimlerin aksine o delile sahip değildi. Diğer müçtehid âlimlerin dönemlerinde hadis hafızları çeşitli şehir ve bölgelere yaptıkları yolculuklar sonunda hadislerin toplama

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

işini bitirmişler ve onları ilmî bir disiplin altında biraraya getirmişlerdi. Böylece toplanan hadisler, sorunların da çözümünü getirmişti. Kıyasın sayısının onun mezhebinde çok, diğer müçtehidlerin mezheplerinde ise az olmasının nedeni budur."

Bu bilgilerin büyük bir bölümünü Ebu'l-Hasenât, "en-Nâfiu'l-kebîr" adlı kitabında nakletmiş (s.135) ve bunu açıklayıcı ve destekleyici bilgilerle zenginleştirmiştir. Dileyen oraya baksın.

Ben diyorum ki: Eğer Ebû Hanife'nin bazı sahih hadislere muhalif fetva vermesini n ardındaki özrü bu olunca -kaldı ki bu kesinlikle geçerli bir özürdür; çünkü Allah hiç kimseyi gücünün üstünde bir şeyle sorumlu tutmaz- bazı cahillerin yaptığı gibi bu konuda onu eleştirip, kötölemek doğru olmaz. Aksine ona karşı daha terbiyeli olmak gerekir. Çünkü o, bu dinin korunmasına ve bize kadar ulaşmasına sebep olan büyük âlimlerden biridir.

Ayrıca hata da etmiş, doğruya da ulaşmış olsa her halükarda sevap kazanmıştır. Ona saygı duyanların, onun, sahih hadislere ters olan görüşlerine bağlı kalmaya devam etmeleri de doğru değildir. Çünkü belirlediği genel prensibe göre, Sünnet'e ters bu görüşler onun mezhebi

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

değildir. Onlar bir tarafta, bunlar bir tarafta; hak ise onlarla bunların arasındadır.

"Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerim izde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametli isin!"^{12]}

3- "Allah'ın Kitabı'na ve Peygamber (صلی الله علیه وسلم)'in hadislerine ters bir görüş bildirirsem, o görüşümü almayın."¹³

[Ben diyorum ki: Şa'rânî "el-Mîzân"da bu söze istinaden şöyle demiştir (1/26):

"Şayet müçtehid âlim vefat ettikten sonra, sahih olduğu ve onun bunlarla amel etmediği belli olan hadisleri ne yapayım? dersen, buna şöyle cevap verilebilir:

Senin hadislerle amel etmen gerekir. Çünkü mezheb imamın, bu hadislere ulaşsa ve bunlar onun kriterlerine göre sahih olsaydı, kesinlikle sana bunlarla amel etmeni

¹² Haşr Suresi, 10. ayet

¹³ el-Fullânî, "el-Îkâz" s.50. Bu görüşü İmam Muhammed'e nisbet etmiş ve şöyle demiştir: "Elbetteki bu ve benzeri sözler müçtehid âlimler için söylenmemiştir. Çünkü müçtehid âlimin bu konuda onların görüşlerine ihtiyacı yoktur. Bilakis bu görüş, mukallidler hakkında geçerlidir."

SÜNNETE TÂBİ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

emrederdi. Çünkü imamların hepsi dine ileri derecede bağlıdırlar. Bu şekilde yapan hayrı iki eliyle avuçlamış olur.

"Mezheb imamımın amel etmediği bir hadisle ben amel etmem." diyen kimse, pek çok hayrı elinden kaçırmış olur. Nitekim mezheb mukallidlerinin çoğununun durumu böyledir. Halbuki onlara düşen, mezheb imamlarının vasiyetlerini yerine getirerek onlardan sonra, sahih olduğu belli olan her hadisle amel etmektir.

Biz şuna inanıyoruz ki, onlar yaşasalar ve kendilerinden sonra sahih olduğu anlaşılan hadisleri elde etselerdi, kesinlikle hadisleri esas alarak, gereğiyle amel ederler ve yapmış oldukları bütün kıyasları ve ileri sürmüş oldukları tüm görüşleri bırakırlardı."]

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

2- MALİK BİN ENES

İmam Malik şöyle demiştir:

1- "Ben bir insanım; doğruya ulaştığım da olur, yanıldığım da olur. Benim görüşlerime bakın; onlardan Kitab ve Sünnet'e uyanları alın, onlara uymayanları bırakın."¹⁴

2- "Allah Resulu (صلى الله عليه وسلم)'den başka herkesin sözü alınır da, terk edilir de. Ancak Peygamber (صلى الله عليه وسلم) bunun dışındadır."¹⁵

Takıyuddin es-Subkî de "el-Fetâvâ" (1/148)'da bunu İbn Abbas'ın sözü olarak nakletmiş ve çok güzel bir söz olduğunu dile getirerek, şöyle demiştir:

¹⁴ İbn AbdilBerr, "el-Câmi" (2/32). Ondan naklen İbn Hazm, "Usûlu'l-Ahkâm" (6/149). Ayrıca bkz. el-Fullânî (s. 72).

¹⁵ Bu sözün İmam Malik'e ait olduğu, sonradan gelen âlimler arasında meşhurdur. İbn AbdilHâdî, "İrşâdu's-Sâlik" (1/227) adlı kitabında bu sözün ona ait olduğunu doğrulamıştır. İbn AbdilBerr "el-Câmi" (2/ 91)'de, İbn Hazm "Usûlu'l-Ahkâm" (6/145,179)'da bunu Hakem b. Uteybe ile Mücahid'in sözü olarak nakletmişlerdir.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

"Bu sözü İbn Abbas'tan Mücahid, o ikisinden de İmam Malik almıştır. Daha sonra onun sözü olarak meşhur olmuştur."

[Diyorum ki: Sonra da onlardan İmam Ahmed almıştır. Ebû Davud "Mesâilu'l-İmam Ahmed" (s. 276) adlı kitabında şöyle der:

"Ahmed'in şöyle dediğini işittim: Nebî (صلی الله علیه وسلم) dışında her insanın bazı görüşleri alınıp, bazı görüşleri terk edilebilir."]

3- İbn Vehb şöyle demiştir: İmam Malik'e, abdest alırken ayak parmaklarının aralarını yıkama meselesi sorulduğunda şu cevabı verdiğini duydum:

"Bu, insanlar için, yapmaları zorunlu olan bir şey değildir."

İnsanlar çevresinden dağılıncaya kadar bekledim. Sonra ona dedim ki:

"Bu konuda bizde bir Sünnet var."

"Nedir o?" dedi.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Dedim ki:

"Leys b. Sa'd, İbn Lehia ve Amr b. Haris'in bize haber verdiği göre; Yezid b. Amr el-Meâfirî, Ebû Abdurrahman el-Hubulî'den el-Müstevrid b. Şeddad'ın şu sözünü nakletmiştir:

"Allah Resulu (صلى الله عليه وسلم)'i serçe parmağıyla ayak parmaklarının arasını ovalarken gördüm."

İbn Vehb şöyle dedi: [Malik dedi ki:]

"Bu hasen bir hadistir, ilk defa şimdi duyuyorum."

Artık kendisine bu mesele sorulduğunda, insanlara parmak aralarını ovalamayayı emrettiğini duydum.¹⁶

---

¹⁶ İbn Ebû Hatim, "el-Cerh ve't-Ta'dil" isimli kitabının önsözü (s. 31, 32). Beyhakî "Sünen"de (1/81)'de bunu tam olarak rivâyet etmiştir.

3- İMAM ŞAFİÎ

İmam Şafiî'ye gelince; bu konuda ondan gelen nakiller daha fazla ve daha güzeldir.¹⁷ Şafiî mezhebinin müntesibleri, bu nakillerle en fazla ve en iyi şekilde amel eden insanlar olmuşlardır. Bu konudaki sözlerinden bazıları şunlardır:

1- "Her insana Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in istisnasız tüm Sünnet'i ulaşmamıştır. Dile getirdiğim görüşlerde ve belirlediğim prensiplerde, Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in Sünnet'ine aykırı bir durum varsa, bu durumda Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in hadisi, benim görüşümdür."¹⁸

---

¹⁷ İbn Hazm şöyle demiştir (6/118): "Taklid edilen fakihlerin bizzat kendileri taklidi kabul etmemişlerdir. Onlar, öğrencilerini taklitten sakındırmışlardır. Bu hususta en fazla titizlik gösteren de İmam Şafiî'dir. Çünkü o, sahih hadislere uyma ve hadislerin gereğince amel etme konusunda kimsenin ulaşamadığı seviyeye ulaşmış ve tümüyle taklid edilmekten de uzak olduğunu açıkça ilan etmiştir. Allah bu davranışından dolayı onu mükâfatlandırın ve sevabını ona bol bol versin. O birçok hayrın sebebiydi."

¹⁸ Hâkim bunu İmam Şafiî'ye ulaşan bir rivâyet zinciri ile rivâyet etmiştir. Bkz. İbn Asâkir, "Târîhu Dımaşk" (15/1/3); "İ'lâmu'l-Muvakkiîn" (2/ 363-364) ve "el-Îkâz" (s.100).

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

2- "Müslümanlar şu konuda ittifak etmişlerdir: Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in Sünnet'i açıkça belli olduktan sonra onu başka birinin sözü için terk etmesi helâl değildir."¹⁹

3- "Kitabımda Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in Sünnet'ine ters bir şey bulursanız, Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in Sünnet'iyle amel edin; benim görüşümü bırakın."²⁰

Bir başka rivayette:

"Ona uyun; başkasının sözüne itibar etmeyin."²¹

4- "Hadis sahih olduğunda, o benim mezhebimdir."²²

[Diyorum ki: Onun bu açıklamasının hemen ardından gelen sözü, bu anlamı açıkça dile getirmektedir. Nevevî özetle şöyle der: "Mezheb kitaplarından bilindiği üzere mezhebimizin âlimleri, tesvib meselesinde ve hastalık

¹⁹ İbn Kayyim (2/361); el-Fullânî (s.68)

²⁰ el-Herevî, "Zemmu'l-Kelâm" (3/47/1); Hatîb, "el-İhticâc bi'ş-Şâfî" (8/2); İbn Asâkir (15/9/1); Nevevî "el-Mecmû" (1/63); İbn Kayyim (2/ 361); el-Fullânî (s.100).

²¹ Ebû Nuaym "el-Hilye" (9/107); İbn Hibbân "es-Sahîh" (3/284 - el-İhsân) sahih bir senedle.

²² Nevevî, "el-Mecmû"; Şa'rânî (1/57) (Bu sözü, Hâkim ve Beyhakî'ye dayandırmıştır); Fullânî (s.107). Şa'rânî şöyle demiştir: "İbn Hazm şöyle dedi: "Yani hadis, ona veya başka âlimlere göre sahih olduğunda."

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

özürüyle ihramdan çıkmanın şart koşulması hususunda bununla amel etmişlerdir. Mezheb âlimlerimizden hadisle fetva verdiği bildirilenlerden ikisi şunlardır: Ebû Yakub el-Buveytî, Ebu'l-Kasım ed-Dârekî.

Bu sözle amel eden muhaddis âlimlerimizden biri de İmam Ebû Bekr el-Beyhakî'dir. Bu sözü kullanan daha başka muhaddis âlimlerimizde vardır. Mezhebimizin ilk âlimlerinden bir grup, bir meselede Şafiî'nin mezhebi hadisle çeliştiğinde hadisi esas alır ve onunla amel eder ve "Şafiî'nin mezhebi, hadise uygun olandır." diyerek hadisin gereğince fetva verirlerdi.

Şeyh Ebû Amr şöyle demiştir: "Şafiîlerden biri kendi mezhebine ters düşen bir hadisle karşılaştığında bakar: Şayet mutlak olarak veya sadece o konuda yahut meselede içtihat etme şartları onda tam olarak mevcutsa, bağımsız olarak o hadisle amel eder. Fakat bu şartlar onda tam olarak bulunmuyorsa ve hadise muhalefet için kalbi tatmin edecek bir cevabı bulunmayıp, bu yüzden hadise muhalefet etmek ona ağır geliyorsa, İmam Şafiî'den başka bir âlim de o hadisle amel etmişse, o da onunla amel eder. Bu durum, kendi imamının mezhebini bırakma hususunda onun için mazeret kabul edilir. Bu söylediği, bilinen güzel bir şeydir. Allah daha iyi bilir."

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Diyorum ki: Burada İbn Salâh'ın değinmediği başka bir mesele var. O da şudur: Bu kimse, hadisle amel eden birini bulamazsa, bu durumda ne yapacaktır?

Takiyyüddin es-Subkî: "Ma'nâ kavli's-Şafiî izâ sahha'l-hadîs" (c.3, s.102) isimli kitabında bu soruya şu cevabı veriyor:

"Bana göre; bu durumda en doğru olan, hadisle amel etmektir. İnsan kendini Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in huzurunda ve hadisi ondan işittiğini kabul etmelidir. Böyle olunca, hadisle amel etmekten geri kalabilir mi? Allah'a yemin olsun ki, hayır... Herkes anladığı kadarıyla amel etmekle mükelleftir."

Bu konuda geniş bilgi ve araştırmayı, "İ'lâmu'l-Muvakkiîn" (2/ 302, 370) ve el-Fullânî'nin "Îkâzu himemi uli'l-ebşâr li'l-iktidâi bi-seyyidil-muhâcirîn ve'l-ensâr ve tahzirihî m'ani'l-ibtidâi's-şâi fi'l-kurâ ve'l-emsâr min taklîdi'l-mezâhib maa'l-hamiyyeti ve'l-asabiyyeti beyne fukahâi'l-a'sâr" adlı kitabında bulabilirsiniz.

Bu, alanında eşsiz bir kitaptır. Hakkı seven her kişinin anlayarak ve üzerinde titizlikle düşünerek bu kitabı okuması gerekir.]

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

5- "Siz²³ hadisleri ve ricali benden daha iyi bilirsini z. Sahih hadis olduğunda onu bana bildirin. Kûfeli, Basralı veya Şamlı, hangi diyardan olursa olsun, sahih olduğunda ona gideyim."

[(Diyorum ki:) Bu sözün İmam Şâfiî'ye ait olduğu doğrudur. Bu yüzden İbn Kayyim "İ'lâm" (2/325) ve el-Fullânî "el-Îkâz" (s.152)'de bu sözün İmam Şâfiî'ye ait olduğunu kesin bir şekilde dile getirmişler ve şöyle demişlerdir:

"Beyhakî şöyle demiştir: Bu yüzden İmam Şafiî çoğunlukla hadisi esas almıştır. O, Hicazlıların, Şamlıların, Yemenlilerin ve Iraklıların ilmini kendisinde toplamıştır. Birini diğerine kayırmaksızın ve kendi beldesindeki halkın mezhebine meyletmeksizin, kendine göre sahih olan hadisleri almış ve onlarla amel etmiştir.

Hakikat, başkasının veya kendisinden önce yaşamış olup da sadece belde halkının mezhebiyle yetinip, muhalif olduğu hadislerin sağlamlık derecesini öğrenmek için

²³ Burada hitap İmam Ahmed bin Hanbel'edir. Bkz. İbn Ebû Hâtim "Âdâbu's-Şâfiî" (s.94-95); Ebû Nuaym "el-Hilye" (9/106); Hatîb "el-İhticâc biş-Şâfiî" (8/1); ondan naklen İbn Asâkir (15/9/1), İbn AbdilBerr "el-İntikâ" (s.75); İbnu'l-Cevzî "Menâkibu'l-İmâm Ahmed" (s.499); Herevî (2/47/2). Bunlar, üç ayrı senedle AbdUllah bin Ahmed bin Hanbel'in, babasından, İmam Şâfiî'nin böyle dediğini naklettiğini rivâyet etmişlerdir.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

gayret göstermemiş olan âlimlerin görüşlerinde ortaya çıkmış olsa da durum aynıdır. Allah bizi de, onu da bağışlasın."]

6- "Hadis âlimleri tarafından benim görüşlerime aykırı olarak sahih hadis rivayet edilecek olursa, ben hadise muhalif o görüşlerimden sağlığım da, öldükten sonra da vaz geçtim."²⁴

7- "Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in sabit olan sahih bir hadise rağmen benim ona ters bir söz söylediğimi görürseniz bilin ki, aklım gitmiştir."²⁵

8- "Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in hadisine muhalif olan bütün söz ve görüşlerimde, Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in hadisi uyulmaya daha layıktır; beni taklid etmeyin."²⁶

9- "Benden duymamış olsanız dahi Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'den rivayet edilen her hadis benim görüşümdür."²⁷

²⁴ Ebû Nuaym, "el-Hilye" (9/107), el-Herevî (47/1), İbn Kayyim, "İ'lâmu'l-Muvakkiîn" (2/363), el-Fullânî (s.104)

²⁵ İbn Ebû Hâtim, "Âdâbu's-Şâfiî" (s. 93); Ebû'l-Kâsım es-Semerkandî, "el-Emâlî"; ondan nakille Ebû Hafs el-Müeddib, "el-Muntekâ" (1/234); Ebû Nuaym "el-Hilye" (9/106) ve İbn Asâkir (15/10/1) sahih senedle rivâyet etmiştir.

²⁶ İbn Ebû Hâtim (s.93); Ebû Nuaym ve İbn Asâkir (15/9/2) sahih bir senedle rivâyet etmiştir.

²⁷ İbn Ebû Hâtim (s.93-94).

4- AHMED BİN HANBEL

İmam Ahmed'e gelince; o, müçtehid âlimler arasında en fazla hadis toplayan ve onlara en çok bağlanan kişidir. Hadise bağlılıkta o kadar ileriye ki, dinin ayrıntı ve reyle ilgili konularında kitap kaleme alınmasını hoş görmezdi.²⁸

O, hadise bağlılık hususunda şöyle demiştir:

1- "Beni taklid etme. Malik'i de, Şafiî'yi de, Evzaî'yi ve Sevrî'yi de taklit etme. Onlar bilgiyi nereden aldılarsa, sen de oradan al."²⁹

Bir başka rivâyette şöyle demiştir:

"Dininde bunlardan hiç kimseyi taklit etme. Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'den ve ashabından ne gelmişse, onu al ve onunla amel et. Onlardan sonraki nesil olan tâbiûndan gelenlere gelince, kişi onların görüşleriyle amel edip etmemekte serbesttir."

²⁸ İbnu'l-Cevzî, "el-Menâkıb" (s.192).

²⁹ el-Fullânî (s.113), İbn Kayyim, "İ'lâm" (2/302).

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Bir keresinde de şöyle demiştir:

"İttibâ, kişinin, Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'den ve ashabından gelene tâbi olmasıdır. Tabiûndan sonra kişi, dilediğine tâbi olmakta serbesttir."³⁰

2- "Evzaî'nin görüşü, Malik'in görüşü, Ebû Hanife'nin görüşü... Bunların tümü birer görüşten ibarettir ve bana göre hepsi eşittir. Delil sadece eserlerdedir."³¹

3- "Kim Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in hadisini kabul etmezse, o helâkın eşiğindedir."³²

İşte bunlar, müçtehid âlimlerin Sünnet'e sarılmayı emreden ve kendileri ni basiretsiz bir şekilde taklid etmeyi yasaklayan sözleridir. Bunlar yorum ve tartışma kabul etmeyecek derecede gayet açık ve net sözlerdir.

Bundan dolayı, Sünnet'le sabit olan bir şeyi yapan kimse, böyle yapmakla o konuda kendi mezheb imamının bazı görüşlerine aykırı düşse dahi, onun mezhebinden ve yolundan çıkmış olmaz. Tam aksine müçtehid imamların hepsine birden tâbi olmuş ve kopması mümkün olmayan sağlam kulpa tutunmuş olur.

³⁰ Ebû Davud, "Mesâilu'l-İmâm Ahmed" (s.276-277).

³¹ İbn AbdilBerr, "el-Câmi" (2/149).

³² İbnu'l-Cevzî (s.182).

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Ancak müçtehid âlimlerin görüşlerine aykırı olmasından ötürü, sabit Sünnet'i terk eden kimsenin durumu bundan farklıdır; o, âlimlere karşı gelmiş ve onların yukarıda geçen sözlerine aykırı davranmıştır. Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyuruyor:

"Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar."³³

"Bu sebeple, onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar."³⁴

Hafız İbn Receb (رحمه الله) bu konuda şöyle demiştir:

"Kendisine, Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in emrinin ulaştığı ve onu bilen her insanın yapması gereken ve onun hakkında vacip olan şudur: İleri gelen bir âlimin görüşüne aykırı olsa dahi bu emri halka duyurup açıklamak ve onlara öğüt verip, Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in emrini yerine getirmelerini emretmek.

³³ Nisa Suresi, 65. ayet

³⁴ Nur Suresi, 63. ayet

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Çünkü Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in emri, yüceltmeye ve uyulmaya, bazı konularda yanılarak Sünnet'e aykırı düşebilen herhangi bir büyük âlimin görüşünden daha lâyıktır. Bu sebeple sahâbîler ve onlardan sonra gelen nesiller, sahih Sünnet'e aykırı davranan herkesi eleştirmişler ve bazen bu eleştirinin dozunu çok yükseltmişlerdir."

[Ben diyorum ki: Bu tutumu babalarına ve âlimlerine karşı da göstermişlerdir. Nitekim Tahâvî "Şerhu Meâni'l-âsâr"da (1/372) ve Ebû Ya'lâ da "Müsned"inde (3/1317) ravileri güvenilir olan sahih bir senedle Sâlim b. AbdUllah bin Ömer'in şöyle dediğini rivâyet etmiştir:

"Mescidte İbn Ömer'le oturuyorduk. Derken Şamlılardan bir adam geldi ve ona temettü haccını sordu.

İbn Ömer: 'Bu, güzel bir şeydir.' dedi.

Adam: "Fakat baban bunu yasaklıyordu." dedi.

İbn Ömer adama: "Yazıklar olsun sana! Babam bunu yasaklamış olabilir; ama Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم) bunu yapmış ve yapılmasını emretmiştir. Şimdi sen Allah Resûlu'nun emrine mi yoksa babamın yasağına mı uyarsın?" karşılığı verdi.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Adam: "Allah Resûlu'nun emrine uyarım." dedi.

İbn Ömer: "Artık git." dedi.

Bu rivâyetin bir benzerini de İmam Ahmed (Hadis no: 5700) rivâyet etmiştir. Tirmizî de "Şerhu't-Tuhfeti" (2/82) bunu rivâyet etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir. İbn Asâkir (1/51/7) de İbn Ebû Zi'b'in şöyle dediğini rivâyet etmiştir:

"Sa'd b. İbrahim (yani AbdurRahman bin Avf'ın oğlu), bir adam hakkında Rebia b. Ebû AbdurRahman'ın görüşüyle hüküm verdi. Bu hüküm adamın aleyhine idi. Ben ona, Allah Resûlu'nden, bu hükümle çelişen bir hadis aktardım.

Bunun üzerine Sa'd, Rebia'ya: "Bu İbn Ebû Zi'b'tir. Bana göre güvenilir bir ravidir. Bana, Allah Resûlu'nden, verdiğim hükmün aksine bir hadis nakletti." dedi.

Rebia ona: "Sen içtihas ettin ve hükmün geçerli oldu." dedi. Sa'd ise: "Ne acayip durum! Ben Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in hükmününü bırakacağım, Sa'd2ın hükmüyle hükmedeceğim, öyle mi?! Bilakis Sa'd2ın hükmünü bırakıyor ve Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in hükmüyle hükmediyorum." dedi.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Ardından davayı yazdığı kağıdı getirterek, onu yırttı ve adamın lehine hüküm verdi."]

(Hafız Ibn Receb el-Hanbeli devamla der ki:)

"Bunu ise, o insanlara kin ve nefret duydukları için yapmamışlardır. Aksine onlar, sevip, değer verdikleri insanlardır. Ancak gönüllerinde Peygamber (صلى الله عليه وسلم)'in sevgisi daha ileri ve onun emri bütün yaratıkların emrinin üstündedir. Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in emri ile başkalarının emri çatışınca, Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in emri öne alınıp uyulmaya daha lâyıktır. Yanlış içtihadının sorumluluğu bağışlanmış olsa bile, Allah Resûlu'nun emrine muhalif görüş bildiren âlimlere duyulan sevgi ve saygı, Peygamber'in emrine uymaya engel olamaz."

[Ben diyorum ki: Bilakis o bu içtihadından dolayı ecir alacaktır. Çünkü Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم): "**Hakim için, içtihad ederek (meseleyi veya davayı inceleyerek) hüküm verip isabet ettiği zaman iki ecir, yanlış zaman bir ecir vardır.**"³⁵ buyurmuştur.]

(Ibn Receb söyle sözünü bitirir:) "Aksine yanlış içtihadının sorumluluğu bağışlanmış olan o âlimler, Allah

³⁵ Bu hadisi Buhârî, Müslim ve başkaları rivâyet etmiştir.

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in görüşüyle çeliştiği zaman kendi görüşlerinin aksine hareket edilmesini çirkin görmemişlerdir."³⁶

[Diyorum ki: Mademki yukarıda geçtiği üzere müntesiblerine bunu emretmişler ve kendilerinin Sünnet'e aykırı görüşlerini terk etmeyi gerekli kılmışlarken, kendi görüşlerinin aksine hareket edilmesini ne diye çirkin görsünler? Hatta İmam Şafiî kendi müntesiblerine, kendisi onu almamış veya aksini almış olsa bile sahih Sünnet'i kendisine atfetmelerini emretmiştir. Araştırmacı büyük âlim İbn Dakik el-İyd, dört imamdan herbirinin sahih hadise teker teker ve topluca muhalif olan görüşlerini çok büyük bir cilt hâlinde biraraya getirdiği kitabının önsözünde şöyle der:

"Bu meseleleri müçtehid âlimlere atfetmek haramdır. Onları taklit eden fakihlerin, bunları onlara atfederek kendilerine iftirada bulunmamaları için bu meseleleri bilmeleri gereklidir."]³⁷

³⁶ Bunu, "Îkâzu'l-Himem"e yaptığı dipnotta nakletmiştir (s.93).

³⁷ Şeyh el-Elbani (رحمه الله)'ın sözleri burada hitâm bulmaktadır. Bazılarının Şeyh hakkında ileri geri konuşmaları sakın seni şaşırtmasın. Bunlar akidelerindeki bir çok saplantıyı şeyhin çalışmalarıyla düzelttiler. Kaide ve Işid gibi sapık örgütlerin fikir babası AbdUllah Azzam şöyle demiştir:

SÜNNETE TÂBÎ OLMAK VE ONA MUHALİF SÖZLERİ TERK ETMEK HAKKINDA MÜÇTEHİD ÂLİMLERİN GÖRÜŞLERİ

ŞEYH MUHAMMED NASIRUDDİN EL-ELBANİ

"Nerede bir zayıf hadis görsem tüylerim diken diken olur, bunu da Şeyh el-Elbani'ye borcluyum." Emin ol ki kardeşim küçükleri de pek farklı değil...[Bu makaleyi bir kaç sene önce her türlü dosyanın yayınlanabildiği ve şuan iflas etmiş olan bir sitede yayınlamıştım. Yedeklemediğim için site kapanınca dosyadan umudumu kesmiştim. Yeni bir dosya hazırlamayada vaktim yoktu. Arama makinalarında bir gün başka bir şey ararken kitapçılık yapan bir abinin sitesinde dosyayı birebir buldum elhamdulillah. Daha teferruatlı bir arama yaptığımda bir çok sitenin bu dosyayı veya kitabın başka bir tercümesinden buna benzer bir makale hazırlandığını gördüm. Hoş, lakin bir çok sitede ve en azından azılı bir tekfirci sitesinde bu makalenin alınıp şeyhin isminin tamamen silindiği müşahede ettim, bu da bizim tezimizi doğruluyordu: Selefi alimler hariç tüm bid'atçıların ilim adına ortaya koydukları hiç bir şey yoktur. Selefi alimlerden kopyalayıp isimlerini silerek ayakta durabilmekteler bu karanlık yüzlü bid'atçılar...Hazırlayan]

Hafız İbn Receb el-Hanbeli (رحمه الله)

şöyle demiştir:

**"Kendisine, Allah Resûlu (صلى الله عليه)
(وسلم)'in emrinin ulaştığı ve onu bilen her
insanın yapması gereken ve onun
hakkında vacip olan şudur: İleri gelen
bir âlimin görüşüne aykırı olsa dahi bu
emri halka duyurup açıklamak ve
onlara öğüt verip, Nebî (صلى الله عليه)
(وسلم)'in emrini yerine getirmelerini
emretmek.**

**Çünkü Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in
emri, yüceltmeye ve uyulmaya, bazı
konularda yanılarak Sünnet'e aykırı
düşebilen herhangi bir büyük âlimin
görüşünden daha lâyıktır. Bu sebeple
sahâbîler ve onlardan sonra gelen
nesiller, sahih Sünnet'e aykırı
davranan herkesi eleştirmişler ve
bazen bu eleştirinin dozunu çok
yükseltmişlerdir."**